

Tyrkia og Russland: konflikt og samarbeid

Av Siri Neset

Hovedpunkter

- Forholdet mellom Tyrkia og Russland kjennetegnes av varierende grader av samarbeid, konkurranse og konflikt.
- Forholdet er ikke institusjonelt forankret, men drevet frem av politiske eliter på toppnivå.
- Økonomi, energi, og sikkerhet er de viktigste områdene for samhandling.
- Konflikten i Syria endret forholdet til også å inkludere geopolitisk maktkamp som forsterket konfliktene i forholdet, og samarbeid om luftvernmissilssystemet S-400, som knyttet Tyrkia sterkere til Russland.
- Russlands invasjon i Ukraina har økt Tyrkias innflytelse over Russland.
- Tyrkia har ingen interesse i en russisk seier over Ukraina.¹

Forholdet mellom Tyrkia og Russland går langt tilbake i tid og har vært preget av vekslende perioder med konflikt og samarbeid.² De siste seks årene har vi imidlertid kunnet observere en betydelig intensivering av forholdet. Det spesielle nå er at både samarbeid og konflikt er til stede samtidig innenfor et interaksjonsområde, som Syria, og videre at f.eks. konflikt i dette området får konsekvenser for samhandling i et annet område, som i Nagorno-Karabakh. I denne utgaven av IFS Insights vil forholdet mellom Tyrkia og Russland beskrives fra

et tyrkisk ståsted slik det oppfattes blant politiske eliter og tyrkiske akademiske eksperter.

Det er toppsjiktet av politiske eliter³ som driver frem forholdet; spesielt den tyrkiske presidenten Recep Tayyip Erdoğan og den russiske presidenten Vladimir Putin. Forholdet formes til enhver tid av disse aktørenes agenda og er ikke strukturelt forankret i bilaterale institusjonelle samarbeid. På tross av bilaterale relasjoner over mange hundre år har Tyrkia og Russland ikke utviklet det som kan

karakteriseres som et beleilighetsforhold til et mer omfattende og integrert forhold. Forholdet har forblitt transaksjonelt.⁴ Bortsett fra at begge ledere (og land) deler en iboende mistillit til Vesten, karakteriseres forholdet av sammenfallende kortsiktige interesser. Det mangler en felles ramme bygget på overordnede prinsipper og normer.

Sentralt i forholdet mellom Erdoğan og Putin er likheter i hvordan de to presidentene fatter beslutninger. Begge kan ta avgjørelser raskt og relativt sett uten begrensninger fra parlamentet eller fra byråkratiet. President Putin håndterer personlig beslutninger i forholdet til Tyrkia. President Erdoğan er i teorien begrenset både av parlamentet og byråkratiet, men i praksis, med innføringen av presidentstyret, har byråkratiet mistet mye av sin betydning. Ettersom han har flertall i parlamentet, er det lite som hindrer han. Kommunikasjonen mellom de to er også direkte; uten bakkanaler eller mellommenn.

For Erdoğan har det vært et mål å transformere Tyrkia til en uavhengig og innflytelsesrik global aktør og et sentralt medlemsland i NATO. I dette prosjektet har forholdet til Russland vært sentralt. Erdoğan har ansett en viss grad av samarbeid med Russland som avgjørende for å lykkes i å øke Tyrkias regionale og globale innflytelse samt knytte seg til andre partnere utenom Vesten. Fra Ankaras side handler dette om å tilpasse seg en ny multipolar verden, hvor det å knytte seg til ulike maktsentre gir bedre uttelling i utenrikspolitikken.

På tross av at Erdoğan anser Russland og Putin som en viktig strategisk komponent for å oppnå sine utenrikspolitiske mål, anser han ikke Russland som en utpreget pålitelig aktør. I Tyrkia har man ikke stolt på at Russland ville hensynta Tyrkias interesser.

Mistilliten gjengjeldes fra russisk side. Der ser man på forholdet til Tyrkia som viktig så lenge man har sammenfallende interesser. Beskrivende er også hvordan Putin anser Tyrkias mål om strategisk uavhengighet som et nyttig instrument når det gjelder å oppnå Russlands mål om å fremme splittelse i Vesten og underminere NATO.

For Erdoğan har balansepolitikk mellom vestlige land og Russland vært et helt sentralt verktøy i utenrikspolitikken.⁵ Tyrkia har for eksempel tidligere balansert Russland i Svartehavet ved å samarbeide og koordinere aktivitet med andre medlemsland i NATO. Landet balanserer også USA i Midtøsten ved å samarbeide og koordinere aktivitet med Russland. Russlands invasjon av Ukraina kan ha fratatt dette utenrikspolitiske grepet sin virkning. I Tyrkia diskuteres det nå hvordan landet skal forholde seg til Russland og samtidig bevare sin strategiske uavhengighet.⁶

OMRÅDER FOR SAMHANDLING

Tyrkia og Russland samhandler hovedsakelig om økonomi, energi og sikkerhet. Forholdet har hittil vært asymmetrisk innenfor alle disse tre sektorer, til Russlands fordel. Hvordan situasjonen vil se ut i fremtiden avhenger i stor grad av utfallet av krigen i Ukraina. Og videre, av hvordan Tyrkia posisjonerer seg på den internasjonale arena generelt og i forhold til Russland spesielt.

ØKONOMI

Russland er en viktig handelspartner for Tyrkia. I 2019⁷ var Russland Tyrkias tredje største importland (8,42%) etter Tyskland (10,8%) og Kina (9,78%).⁸ Russland var også Tyrkias tiende største eksportdestinasjon i 2019 (2,27 %); hvor Tyskland (8,96%), England (6,41 %) og Italia (5,33 %), er de tre største.⁹

Tyrkia er også en betydelig handelspartner for Russland, om enn ikke like kritisk viktig. I 2019 var Tyrkia Russlands tolvte største importland (1,82%) hvor Kina (20,6%), Tyskland (12,4%), og Belarus (5,66%) var de tre viktigste. Videre var Tyrkia Russlands syvende største eksportdestinasjon (3,93%) hvor igjen Kina var størst (14%) deretter Nederland og Belarus med henholdsvis 9,94 og 4,96 prosent.¹⁰

For tyrkisk økonomi er det særlig innenfor tre næringer forholdet til Russland er

viktig; byggenæringen, turistnæringen og jordbruksnæringen.

Byggenæringen er en særdeles viktig komponent i APKs¹¹ økonomiske utviklingsprosjekt for Tyrkia.¹² Økonomisk framgang har vært og er avgjørende for at Erdoğan skal beholde makten. En betydelig andel av suksessen til den tyrkiske byggesektoren skyldes prosjekter i utlandet. I 2021 var den totale verdien av disse prosjekter på 29.3 milliarder dollar. I Russland alene, som det største markedet, var verdien på 11,2 milliarder dollar.¹³

Turisme er en annen viktig sektor for tyrkisk økonomi og i 2021, som også i tidligere år, var det flest russiske turister som besøkte Tyrkia.¹⁴ Når det kommer til varer fra det tyrkiske jordbruket, er Russland også en viktig eksportdestinasjon, hvor varer fra denne kategorien utgjør den største andelen av samlet eksport av varer til Russland.

At uroligheter i forholdet mellom Tyrkia og Russland har økonomiske konsekvenser for Tyrkia, så vi tydelig i etterkant av at Tyrkia skjøt ned det russiske jagerflyet over tyrkisk territorium, ved grensen til Syria, i 2015. Sanksjoner fra Russland førte til en nedgang i handel fra 38 milliarder dollar til åtte milliarder dollar i det påfølgende året.¹⁵ Særlig rammet dette turisme og eksport av jordbruksprodukter, men også byggenæringen siden Russland innførte en embargo direkte mot tyrkiske byggefirma; også de som allerede var etablert i Russland. Som et siste stikk gjeninnførte Russland visum for tyrkiske borgere. Russland unnløt imidlertid å sanksjonere energisektoren.

ENERGI

Tyrkia har i lengre tid søkt å diversifisere sin energiportefølje, men er fortsatt svært avhengig av import fra Russland. Totalt blir 59% av Tyrkias gassforbruk dekket av import fra Russland, det samme gjelder 40% av kullbehovet og 24% av oljebehovet. Det bygges et atomkraftverk (Akkuyu) i Tyrkia som vil kunne erstatte noe av energiimporten, men dette er under konstruksjon, finansiert og eid av Russland

og vil sannsynlig bli utsatt på ubestemt tid på grunn av sanksjoner mot Russland etter landets invasjon av Ukraina.¹⁶ Men gjensidigheten går begge veier; Tyrkia var Russlands nest største energikunde, etter Tyskland, forut for krigen i Ukraina.

SIKKERHET

Til tross for at Tyrkia og Russland er militært aktive i mange av de samme regionene, har landene på ingen måte noen sammenfallende sikkerhetspolitisk agenda i disse områdene. Tvert imot står de på motsatt side i konflikter som Syria, Libya og i Svartehavsregionen. Siden 2016 har man observert en intensivering av forholdet. Spesielt innenfor sikkerhetssektoren hvor Tyrkia og Russland både samarbeider, konkurrerer, og er i konflikt.

Russland og Tyrkia praktiserer en miks av samarbeid og konflikt – i alle de geografiske områder hvor begge er involvert. Men Syriakonflikten er den til nå mest sentrale enkeltfaktoren som har endret og fortsetter å forme det bilaterale forholdet. For Tyrkia markerte Syriakonflikten en forsterkning av geopolitisk balansepolitikk som utenrikspolitisk verktøy. Med dette ble to nye faktorer introdusert i forholdet mellom Russland og Tyrkia; samarbeid om våpensystem og geopolitisk maktkamp.

SIKKERHETSSAMARBEID

For Tyrkia er Syria kritisk, sett fra et nasjonalt sikkerhetspolitisk ståsted. Og samarbeidet med Russland på denne arenaen blir vurdert fra et realpolitisk ståsted. Den tyrkiske ledelsen kunne ikke finne en modus vivendi med USA, og Russland var den andre aktøren av betydning med militær tilstedeværelse på bakken.

I Syria samarbeider Tyrkia og Russland om fordeling av makt og om å opprettholde stabilitet. Fraværet av en ordenssettende aktør i regionen generelt og Syria spesielt har åpnet dette handlingsrommet. Via konflikten i Syria har Russland og Tyrkia lært å samarbeide, til tross for komplett ulike mål, og de to har opprettet en håndterbar

konfliktsituasjon i Syria. Det viktigste redskapet for å håndtere situasjonen har vært Astanaprosessen,¹⁷ der også Iran er med.

Tyrkisk og russisk trusseloppfatning er totalt forskjellig. Ofte oppfattes også den andres handlinger å bidra til å undergrave egen sikkerhet. For Tyrkia er den fremste trusselen fra Syria kurdisk transnasjonalisme, for Russland, islamsk transnasjonalisme. Likevel trenger Russland og Tyrkia hverandre for å kontrollere disse truslene fra den syriske konfliktsonen.

Russland har lagt til rette for Tyrkias ulike militære inngrep i Syria for å drive tilbake PKK/YPG¹⁸ milits og ta kontroll over områder i nordøst Syria. I disse operasjonene klarte det tyrkiske militæret å ødelegge PKK/YPGs kontroll langs Tyrkias grense mot Syria. Ankara fikk dermed eliminert noe som ble ansett som en eksistensiell trussel (mot landet).¹⁹

Russland ser på islamsk transnasjonalisme som en potensiell trussel skulle Assad regimet i Syria kollapse. Ved å samarbeide med Tyrkia har de oppnådd å holde den syriske opposisjonen under kontroll.

Kjøpet av våpensystemet S-400 (SA-21 *Grumble*) som først ble vurdert som en løsning på de betingelser gitt Ankara av deres vestlige allierte, har utviklet seg til å bli en skikkelig kattepine. I forkant hadde Tyrkia lenge søkt å få tak i forsvarsstrategiske våpen, men andre medlemsland i NATO var motvillig til å bidra – spesielt under betingelser om deling av produksjon eller teknologioverføring. For Ankara var det viktig å styrke den voksende forsvarsindustrien, noe disse betingelsene ville bidra til. Den tyrkiske ledelsen endte opp med å kjøpe S-400 fra Russland; fra Moskvas perspektiv en gylden mulighet til å øke konfliktnivået mellom NATOs medlemmer. Russland har også utnyttet den kløften som har oppstått i NATO på grunn av dette og forsterket oppfatningen av Tyrkia som et problem ved å imøtekomme Tyrkias interesser på områder hvor Tyrkias vestlige allierte har vært motvillige. Slik knytter Russland Tyrkia nærmere seg, noe som igjen tjener Russlands interesser.²⁰

Det har vært mange forslag til løsninger på situasjonen, men i bunn og grunn er kravet fra NATO-allierte – og USA spesielt – at Tyrkia må kvitte seg med S-400. Om dette hadde vært ønskelig fra tyrkisk side ville det utvilsomt økt konfliktnivået mellom Russland og Tyrkia. Selv om mange ser hele saken som et mislykket trekk fra tyrkisk side, uttaler både tyrkiske politiske eliter og akademiske eksperter at de ikke ser en enkel vei ut av situasjonen.²¹ Imidlertid kan det kanskje finnes en løsning gitt en tyrkisk reorientering av russlandspolitikken i kjølvannet av den russiske invasjonen av Ukraina.

KONFLIKT OG KONKURRANSE

Geopolitisk konkurranse og konflikt er en essensiell del av forholdet mellom Tyrkia og Russland. Begge er engasjert i to aktive konflikter – Syria og Libya – på hver sin side.

I Syria har de to aktørene diametralt motsatte mål og trusseloppfatninger. Russland støtter Assad for å opprettholde regimet mens Tyrkia støtter opposisjonen med mål om regimeendring.²² Assads mål er å ta tilbake kontroll over hele Syrias territorium, og til dette får han både politisk og militær støtte fra Russland. Tyrkia har imidlertid tatt kontroll over betydelige områder i nordøst-Syria, og det er lite som tyder på at de er villige til å gi opp disse uten en endelig konklusjon på Syriakonflikten som hensyntar Tyrkias interesser.

Det tyrkiske militæret har også forhindret Assad fra å ta kontroll over Idlib-provinsen i nordvest-Syria. Her har Tyrkia stasjonert et betydelig antall soldater. Det eksakte antallet er imidlertid uvisst da tyrkiske tropper flyttes inn og ut av området avhengig av konfliktnivået, men alt mellom 10 000 og 50 000 er oppgitte tall.²³

Det tyrkiske militæret har hatt flere konfrontasjoner med Assads militære styrker, som er støttet av Russland. Det mest alvorlige sammenstøtet hittil skjedde 28. februar 2020 da 33 tyrkiske soldater ble drept. Antageligvis var både russiske og syriske jagerfly involvert i angrepet.²⁴ Dette har imidlertid ingen av partene noensinne

bekreftet. Tyrkia anmodet umiddelbart etter angrepet om en Artikkel 4-konsultasjon i NATO.²⁵ En slik konsultasjon vil si at de allierte partene kommer sammen for å rådslå når en part oppfatter at dennes territoriale ukrenkelighet, politiske uavhengighet eller sikkerhet er truet.²⁶ Kort tid etter lanserte Tyrkia *Operation Spring Shield*, som varte frem til Erdoğan og Putin møttes 5. mars 2020 og utarbeidet en våpenhvile.

Denne hendelsen er betegnende for hvordan Tyrkia og Russland ofte håndterer konflikter seg imellom. Når de to havner i en vanskelig situasjon som involverer betente tema, hvor det er vanskelig å forene aktørenes interesser, blir de enige om en midlertidig løsning, og utsetter den endelige enigheten til en gang i fremtiden.

Russland har utnyttet Tyrkias sårbarhet i Syria både tidligere og i senere tid for å påvirke tyrkisk beslutningstaking, eller for å straffe Tyrkia for handlinger i andre konfliktfylte interaksjonsområder. Generelt sett anvender Russland oftest sin mulighet til å åpne opp eller innskrenke Tyrkias handlingsrom spesielt i forbindelse med Tyrkias militære operasjoner inn i Syria. Det vil for eksempel bety at de «gir tillatelse» til eller ikke motsetter seg Tyrkias operasjoner inn i Syria og dette åpner Tyrkias handlingsrom. Men på den andre siden har de også tidligere både militært skjermet YPG/PKK militser fra tyrkisk angrep og plassert sine styrker i tyrkisk operasjonsområde – som innskrenker Tyrkias handlingsrom.²⁷ Russland antas også å holde Assad tilbake fra å igangsette et stortilt angrep på Idlib, noe som ville utløse en stor flyktingestrøm mot den tyrkiske grensen.²⁸ Blant disse vil det mest sannsynlig være radikale elementer fra Assad-regimet, paramilitære grupper, sjia-militser og ulike terroristceller. Slik sett er Idlib et nasjonalt sikkerhetsproblem for Tyrkia.

Men Tyrkia har også innflytelse vis-à-vis Russland, og denne har økt som følge av Russlands invasjon av Ukraina. Tyrkia har begrenset Russlands forsyningslinjer til Syria ved å stenge Bosporsstredet²⁹ samt stenge luftrommet³⁰ for russiske militære og sivile fly inn og ut av Syria.³¹

Tyrkia vil sannsynligvis utnytte en eventuell russisk nedprioritering av Syria til å øke sin innflytelse der. Videre har Tyrkia tatt grep på andre arenaer for å utvide handlingsrommet i andre interessesfærer de deler med Russland. I Sør-Kaukasus pågår forhandlinger mellom Armenia og Tyrkia om å normalisere forholdet mellom de to landene, noe som vil åpne opp regionen når det gjelder blant annet energitransport. I Sentral-Asia har Tyrkia og Tadsjikistans forsvarsministre nylig inngått en rammeavtale om militært samarbeid,³² Tyrkia har tidligere solgt droner til Kirgisistan.³³ Ikke minst, i Svartehavsregionen fortsetter Ankara å sende *Bayraktar* TB2-droner til Ukraina og har, sammen med FN, forhandlet frem en avtale for å muliggjøre eksport av ukrainsk korn.³⁴ Dette har stor betydning internasjonalt, på grunn av faren for kornmangel og akutt matmangel internasjonalt, særlig i Midtøsten og Nord-Afrika, hvor Ukraina er et av de viktigste eksportlandene for korn, mais og solsikkeolje med mer.

I lys av konflikten i Ukraina snakkes det nå i Tyrkia om et behov for å revidere Tyrkias politikk overfor Russland. Som beskrevet tidligere har Russland vært en avgjørende faktor i Tyrkias evne til å føre en balansepolitikk. Balansepolitikk har hittil vært et hovedgrep Tyrkia har benyttet for å øke sin innflytelse på den internasjonale arena. Innenfor en endret internasjonal orden hvor Russland står utenfor, vil det være mindre nyttig eller ikke mulig å benytte seg av dette verktøyet for å få gjennomslag for landets interesser. Derfor er det tatt til orde for nødvendigheten av en revidering,³⁵ men hittil kan man observere at Ankara fortsatt søker en balansepolitikk ved å posisjonere seg i en forhandlingsposisjon mellom Vesten og Russland. Det er usannsynlig at man vil se en konklusjon på dette spørsmålet, det vil si en tydelig endring i politikken overfor Russland, før man aner en konklusjon på Russlands krig i Ukraina. Balansepolitikk er et verktøy Tyrkia har benyttet i varierende grad opp gjennom historien, selv under den kalde krigen, og

dermed en praksis dypt forankret i landets overordnede utenrikspolitiske strategi (grand strategy).³⁶

For Tyrkia er det viktig at Russland ikke får dominere Svartehavet, at Ukraina beholder en kystlinje mot Svartehavet – generelt sett at Russland ikke vinner i Ukraina. Det er flere grunner til dette, her nevnes noen; (i) et mer dominerende Russland vil true Tyrkias innflytelse i nærområdene; (ii) et styrket, men internasjonalt utstøtt Russland vil gjøre det vanskelig for Tyrkia, fordi kravet om å lande ned på en side vil komme fra både vestlige allierte og Russland. I et slikt polarisert internasjonalt klima vil sentrale tyrkiske interesser [sannsynligvis] bli svekket, med særlige konsekvenser for tyrkisk økonomi, sikkerhet og strategisk autonomi (iii); Ukraina er en viktig partner for Tyrkias forsvarsindustri, og generelt en viktig alliert; (iv) bekymringen over skjebnen til krimtatarene, som har sterke bånd til Tyrkia, i et russiskstyrt Ukraina (evt. på et russiskstyrt Krim). President Erdoğan har siden Russland annekterte Krim uttalt at

Tyrkia ikke anerkjenner dette og videre at de krever at halvøya tilbakeføres til Ukraina. Kravet begrunnes i suverenitetsprinsippet i folkeretten. Samtidig vises det til både Tyrkias allianse med Ukraina og støtte til krimtatarene.

I Tyrkia frykter man imidlertid også et vesentlig svekket Russland som følge av et eventuelt tap i Ukraina. I så fall ville russisk utenriks- og sikkerhetspolitikk bli et usikkerhetsmoment – hvordan ville da Russland agere regionalt og i de operasjonsområder hvor både Tyrkia og Russland har militær tilstedeværelse, som Syria? For Tyrkia er dette et sentralt sikkerhetsspørsmål, ettersom et eventuelt angrep på tyrkiske styrker i disse områdene ikke omfattes av NATOs sikkerhetsgarantier.

Med andre ord, frem til man ser konturene av et utfall i Ukraina, vil president Erdoğan søke å manøvrere mellom Russland og Tyrkias vestlige allierte – styrt av hva han til enhver tid oppfatter å være i tråd med Tyrkias og regimets interesser.

SLUTTNOTER

- 1 Relevante publikasjoner for tematikken i dette nummeret av IFS Insight er: S. Neset, M. Aydın, H. Bilgin, M. Gürcan, A. Strand. *Turkish Foreign Policy: Structures and Decision-Making Processes*. Oslo: CMI Report, 2019; Neset, S., Aydın, M., Balta, E., Ataç, K. TK., Bilgin, H. D., & Strand, A. (2021). *Turkey as a regional security actor in the Black Sea, the Mediterranean, and the Levant Region*. CMI Report R 2021:2.
- 2 En kortfattet og ryddig oversikt finnes f.eks. i Aydın, M. (2020). *The long view on Turkish-Russian rivalry and cooperation*. German Marshall Fund of the United States. <https://www.gmfus.org/sites/default/files/The%2520Long%2520View%2520on%2520Turkish-Russian%2520Rivalry%2520and%2520Cooperation.pdf>
- 3 Her inkluderes presidenten, forsvarssjefen, utenriksministeren og etterretningssjefen.
- 4 Bashirov og Yilmaz definerer en transaksjonell utenrikspolitikk som: "(an) approach that favours bilateral to multilateral relations, focuses on short-term wins rather than longer-term strategic foresight, adheres to a zero-sum worldview where all gains are relative and reciprocity is absent, rejects value-based policymaking, and does not follow a grand strategy" Bashirov, G & Yilmaz, I. (2020) The rise of transactionalism in international relations: evidence from Turkey's relations with the European Union, *Australian Journal of International Affairs*, 74:2, 165-184, DOI: [10.1080/10357718.2019.1693495](https://doi.org/10.1080/10357718.2019.1693495)
- 5 En grundig gjennomgang av hvordan Tyrkia anvender balansepolitikk som utenrikspolitisk verktøy finnes i Neset, S. et al.). *Turkey as a regional security actor* <https://www.cmi.no/publications/7820-turkey-as-a-regional-security-actor-in-the-black-sea-the-mediterranean-and-the-levant-region>
- 6 Personlig kommunikasjon med tyrkiske eksperter (april–juni, 2022).
- 7 Tall fra 2019, da dette er det nyeste året med normal handel som det finnes statistikk for.
- 8 OEC. Turkey profile import. <https://oec.world/en/profile/country/tur?yearlyTradeFlowSelector=flow1>
- 9 OEC. Turkey profile export <https://oec.world/en/profile/country/tur?yearlyTradeFlowSelector=flow0>
- 10 OEC. Russia profile. <https://oec.world/en/profile/country/rus?yearSelector1=exportGrowthYear25&yearlyTradeFlowSelector=flow0>
- 11 AKP er forkortelsen for Adalet ve Kalkınma Partisi (Justice and Development Party), President Erdoğan's parti og den dominerende aktøren i koalisjonsregjeringen som på nåværende tidspunkt styrer Tyrkia.
- 12 Erol, I. & Unal, U. (2015). *Role of Construction Sector in Economic Growth: New Evidence from Turkey*. MPRA Paper No. 68263. https://mpra.ub.uni-muenchen.de/68263/1/MPRA_paper_68263.pdf
- 13 Anadolu Agency 04.01.22. *Turkish construction firms' overseas projects total \$29.3B in 2021*. <https://www.aa.com.tr/en/economy/turkish-construction-firms-overseas-projects-total-293b-in-2021-official/2465163>
- 14 Som et eksempel kan det nevnes at i 2019 var det over 7 millioner russiske turister i Tyrkia. <https://russtd.com/in-2019-the-flow-of-tourists-from-russia-to-turkey-for-the-first-time-exceeded-7-million.html>
- 15 Özcan, G., Balta, E. and B. Beşgöl (2017). "Giriş". In: G. Özcan, E. Balta, B. Beşgöl (eds.), *Kuşku ile Komşuluk: Tarihsel Perspektiften Türkiye ve Rusya İlişkiler*. İstanbul, İletişim Yayınları.
- 16 Al-Jazeera 16.05.22. *Turkish nuclear plant threatened by Russian sanctions*. <https://www.aljazeera.com/news/2022/5/16/turkish-nuclear-plant-threatened-by-russian-sanctions>
- 17 Astanaprosessen var opprinnelig et instrument for å oppnå våpenhvile og de-eskalering av konflikten i Syria. En plattform for indirekte dialog mellom Assad-regimet og opposisjonen. Etter hvert har prosessen blitt utvidet til også å gjelde politisk endring og konstitusjonelle spørsmål. Det er en prosess som har gått parallelt med FN-sporet. Fra å ha en viss suksess innledningsvis, har det i den senere tid vist seg vanskelig å komme videre fra å være et stabiliseringsverktøy. En av årsakene til dette har vært svært ulike interesser og synspunkt på konflikten mellom Russland, Iran og Tyrkia.
- 18 PKK er forkortelsen for Kurdistan Workers' Party/ Partiya Karkerên Kurdistan. YPG er forkortelsen for The People's Defense Units.
- 19 Neset, S. et.al. *Turkey as a regional security actor* <https://www.cmi.no/publications/7820-turkey-as-a-regional-security-actor-in-the-black-sea-the-mediterranean-and-the-levant-region>
- 20 Webinar. 14.07.22. *Russia and Turkey after the Invasion of Ukraine. Galip Dalay in Conversation with Hanna Notte*. Monterey Initiative in Russian Studies. <https://www.youtube.com/watch?v=nokLH5hpgQs&list=WL&index=2&t=2832s>
- 21 Forfatterens kommunikasjon og intervju med tyrkisk UD og akademikere i Tyrkia (2019/2020).
- 22 I samtaler med utenriksdepartementet i Tyrkia (juni 2019) uttrykte de klart at selv om det synes vanskelig per dags dato, vil styresmaktene mål forbli regimeendring i Syria.
- 23 Se f.eks. International Crisis Group. *Deadly Clashes in Syria's Idlib Show Limits of Turkey's Options*. <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/western-europemediterranean/turkey/deadly-clashes-syrias-idlib-show-limits-turkeys-options>
- 24 Al Monitor. 28.02.20. *Deciphering Turkey's darkest night in Syria*. <https://www.al-monitor.com/originals/2020/02/turkey-syria-russia-deciphering-attack-on-turkish-troops.html>

- 25 Reuters. 28.02.20. *NATO envoys to meet to discuss Syria at Turkey's request.* <https://www.reuters.com/article/us-syria-security-turkey-nato-idUSKCN20M0T1>
- 26 NATO. Traktat for det nord-atlantiske område. https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_17120.htm?selectedLocale=no
- 27 Güler, M. Ç., & İpek, C. D. (2021). Turkey and Russia in Syrian war: Hostile friendship. *Security and Defence Quarterly.* <https://securityanddefence.pl/pdf-138949-69066?filename=Turkey%20and%20Russia%20in.pdf>
- 28 RFI (27.10.21). Turkey fears another Syrian refugee crisis as Damascus ramps up attacks against Idlib. <https://www.rfi.fr/en/podcasts/international-report/20211027-turkey-fears-another-syrian-refugee-crisis-as-damascus-ramps-up-attacks-against-idlib>
- 29 Denne stengningen av Bosporos-stredet og Dardanellene kom som en følge av Montreux-konvensjonen, en internasjonal avtale fra 1936, som gav Tyrkia anledning til å kontrollere skipsfarten i disse områdene i krigstid.
- 30 Reuters. 28.02.22. *Turkey to implement pact limiting Russian warships to Black Sea.* <https://www.reuters.com/world/middle-east/turkey-implement-international-pact-access-shipping-straits-due-ukraine-war-2022-02-27/>
- 31 Voice of America (VOA). 23.04.22. *Turkey Closes Airspace to Russian Planes Flying to Syria.* <https://www.voanews.com/a/turkey-closes-airspace-to-russian-planes-flying-to-syria-/6542319.html#:~:text=%22We%20closed%20the%20airspace%20to,it%20to%20President%20Vladimir%20Putin> Dette medfører at Russiske fly må via iransk og irakisk luftrom for å nå Syria – og dersom USA presser Irak til å stenge sitt luftrom, vil russiske styrker i Syria være isolert.
- 32 Anadolu Agency. 21.04.22. *Turkish, Tajikistani defense chiefs sign Military Framework Agreement.* <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/turkish-tajikistani-defense-chiefs-sign-military-framework-agreement/2569085>
- 33 Middle East Eye. 05.11.21. *Turkish drones: Kyrgyzstan becomes first Central Asian country to purchase TB2s.* <https://www.middleeasteye.net/news/kyrgyzstan-turkey-first-drone-sale-central-asia>
- 34 Al Monitor. 22.07.22. *US commends Turkey, UN for Ukraine-Russia grain deal.* <https://www.al-monitor.com/originals/2022/07/us-commends-turkey-un-ukraine-russia-grain-deal>
- 35 Personlig kommunikasjon med akademikere i Tyrkia (februar–juli 2022).
- 36 For en gjennomgang av dette begrepet i Tyrkisk utenrikspolitiske historie se side 6-27 + 61 i Neset, S. et al. *Turkey as a regional security actor* <https://www.cmi.no/publications/7820-turkey-as-a-regional-security-actor-in-the-black-sea-the-mediterranean-and-the-levant-region>

IFS INSIGHTS

IFS Insights er et fleksibelt forum for artikler, kommentarer og papere innenfor Institutt for forsvarsstudiers arbeidsområder. Synspunktene som kommer til uttrykk i IFS Insights, står for forfatterens regning. Hel eller delvis gjengivelse av innholdet kan bare skje med forfatterens samtykke.

Redaktør: professor Kjell Inge Bjerga

INSTITUTT FOR FORSVARSSTUDIER

Institutt for forsvarsstudier (IFS) er en del av Forsvares høgskole (FHS). Som faglig uavhengig høgskole utøver FHS sin virksomhet i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige, pedagogiske og etiske prinsipper (jf. Lov om universiteter og høyskoler § 1-5).

Direktør: professor Kjell Inge Bjerga

Institutt for forsvarsstudier
Akershus festning, bygning 10
Postboks 1550 Sentrum
0015 OSLO

E-post: fhs.ifs.info@mil.no

OM FORFATTEREN

Siri Neset er forsker ved IFS og for tiden gjesteforsker ved Kadir Has universitetet i Istanbul, Tyrkia. Neset har sin faglige bakgrunn innenfor politisk psykologi. Hun fokuserer blant annet på beslutningstagningsprosesser hos politiske eliter, sammenhenger mellom innenriks- og utenrikspolitikk, og tyrkisk utenriks- og sikkerhetspolitikk.

Foto: Ερντογάν: Θα ενισχύσουμε τις σχέσεις μας με τη Ρωσία -Από την άμυνα ως τον τουρισμό - iefimerida.gr

